

REVIEW

RASMUS PRÆSTMANN HANSEN

MASKULINITETER MELLEM 'COCKFIGHT' OG 'DRAG KINGS'

RACHEL ADAMS & DAVID SAVRAN (eds.): *The Masculinity Studies Reader*. Oxford: Blackwell Publishers Inc. 2002. 382 sider. ISBN 0-631-22660-5 (pb). Pris: £16.99.

Udgivelsen *The Masculinity Studies Reader* i serien „KeyWorks in Cultural Studies“ adskiller sig fra andre internationale antologier med fokus på maskuliniteter ved dels at kombinere perspektiver fra både samfundsvidenskab og humaniora på en nyskabende måde og dels lade 'klassiske', allerede udgivne artikler indgå mellem de nyeste udgivelser inden for feltet i en forførende cocktail. Her åbnes for en mangfoldighed af emner og teoretiseringer, der både peger på symbolske genstandsfelter og på genstandsfelter, hvor den 'virkelige virkeligheds' kønnede aktører indgår i forskellige hverdagspraksisser samt institutionelle og samfundsmæssige sammenhænge.

I Danmark og på internationalt plan udsprang forskningen i mænd som kønnede aktører såvel af Mandebevægelsens aktiviteter som af en teoretisk inspiration fra kvinde- og kønsforskningen. Fra midten af 1970'erne og frem til begyndelsen af 80'erne var dansk forskning førende i Norden inden for det, der i dag betegnes som maskulinitetsforskningen. Siden er etableringen og institutionaliseringen af dansk forskning om mænd og maskuliniteter gået uhyre langsomt set i et nordisk og internationalt perspektiv, hvor forskningen til gengæld har oplevet en eksplosiv vækst og øget samfundsmæssig interesse. Siden midten af 1990'erne er der blevet udgivet adskillige internationale antologier om maskuliniteter. Der har været en tendens til at adskille den humanistiske forskningsfokus på maskulinitetsrepræsentationer artikuleret gennem litteratur, medier, kunst eller film fra den mere sociologisk og historisk orienterede forskning, hvor især forskere som historikerne Jeff Hearn og Michael Kimmel samt den australske sociolog R.W. Connell har betydelig indflydelse. Netop denne adskillelse forsøger *The Masculinity Studies Reader* at gøre op med. Eksempler på antologier, hvor det udelukkende er den humanistiske forskning i mænd og maskuliniteter, som er i fokus, er blandt andet *Constructing Masculinity* (Berger et al. 1996) samt *Boys: Masculinities in Contemporary Culture* (Smith 1996), mens antologier som *Men's Lives* (Kimmel & Messner 1997) og *The Masculinities Reader* (Whitehead & Barrett 2001) beskæftiger sig med fortrinsvis sociologiske analyser.

Omkring 400 sider ligeligt fordelt på fem forskellige tematiske dele med hver deres introducerende essay udgør *The Masculinity Studies Reader*. Antologien har til formål at skabe en interdisciplinær ramme, hvor betegnelsen 'maskulinitetsforskning' kan begribes og udfoldes. Redaktørerne understreger nødvendigheden af at sætte de heterogene forskningsperspektiver ind i en produktiv, kritisk dialog og ikke lade sig forlede til at skabe en kunstig enighed uden blik for de teoretiske begrebers kulturelle indlejring og historiske udvikling. Derfor spænder artiklerne lige fra klassiske udgivelser af Sigmund Freud, Frantz Fanon og Clifford Geertz til queer-teoretikere som Anne Fausto-Sterling, Eve Kosofsky Sedgwick og Judith Halberstam. *The Masculinity Studies Reader* afspejler i den forbindelse de tætte forbindelser mellem maskulinitetsforskningen og kvinde- og kønsforskningen, da de til en vis grad trækker på det samme arsenal af teorier. Maskulinitetsforskningen har lige som kvinde- og kønsforskningen været præget af skillelinjer mellem kønsessentialisme og kønskonstruktionisme. Efterhånden er der sket en drejning hen imod en mere poststrukturalistisk og queer-teoretisk tilgang inden for både kønsforskningen generelt og maskulinitetsforskningen specifikt.

De 22 artikler afspejler helt bevidst fra redaktørernes side, at der ikke er konsensus om, hvad maskulinitetsforskningens genstandsfelt bør være. Er der tale om et felt, der udelukkende analyserer mænd som kønnede aktører, eller et felt, hvor patriarkatets konsekvenser for både mænd og kvinder er i fokus? Behøver maskulinitetsforskningen overhovedet at handle om mænd? Og hvilken rolle spiller den kønnede krop i den forbindelse? Disse spørgsmål har klart inspireret redaktørernes ønske om at sammensætte en antologi, der netop rekonceptualiserer debatten om maskulinitetsforskningens fokus og genstandsfelt. Dette udformes gennem de fem temaer „Eroticisme“, „Socialvidenskaber“, „Repræsentation“, „Imperium & Modernitet“ og „Grænser“, der på den måde udgør antologiens hovedkapitler.

Intentionen med den tematiske struktur er fra redaktørernes side at undgå den nærliggende fikserende identitetskategorisering, hvor fokus rettes mod de 'andre' maskuliniteter som f.eks. sorte maskuliniteter, den mandlige homoseksuelle identitet, arbejderklassens maskuline identitetskonstruktioner eller den arabiske maskulinitet. Som de siger: „Dette valg afspejler vores overbevisning om, at maskulinitet er et produkt af så mange komplekse og skiftende variabler, at det vil reducere forståelsen, hvis man søger at beskrive dem ud fra ét bestemt identitetsmæssigt tilhørsforhold“ (s. 2).

Den tematiske struktur inkluderer som nævnt både klassiske og nyere artikler. Hvert tema indledes med et kort essay, der forbinder artiklerne, og som derudover udfolder både den teoretiske og til dels også den politiske udvikling, som temaet indgår i. Dette er ikke ensbetydende med, at de enkelte artikler og de indledende essays skal læses og kombineres som foreskrevet. Med fordel kan læseren selv sammensætte sin rejse gennem maskulinitetsforskningen, og her er der netop inspiration og indsigt at hente i de indledende essays.

Antologiens første tema, Eroticisme, udfoldes gennem udlægninger af Sigmund Freuds og Jacques Lacans indsigter, hvor eroticisme altid begribes som funderet på et begær, der aldrig opfyldes. Dele af Freuds *Sexuality and the Psychology of Love* har fået den ære at være den første artikel i rækken, mens de tre andre beslægtede artikler i større eller mindre grad opererer analytisk med definitionen af den lacanske phallos som et privilegeret symbol på patriarkalsk magt og uopfyldt begær. Mest interessant fremstår Roger Lancasters artikel „Subject Honor, Object Shame“, der med Foucaults

seksualitetsforståelse i ryggen kaster lys på bestemte maskulinitetskonstruktioner i Nicaragua gennem begreberne *machismo* og *cochóns* forstået som henholdsvis den seksuelt aktive og seksuelt passive mand med en specifik hierarkisering til følge. Lancaster demonstrerer på sigende vis gennem artiklen, at den amerikanske eller europæiske forståelse af heteroseksuel maskulinitet ikke altid giver mening alle steder i verden.

De to følgende temaer, Socialvidenskaber og Repræsentationer, står for hver deres perspektiv på maskulinitetsforskningen, som allerede beskrevet, hvad angår genstandsfelt og analytisk fokus, hvilket til en vis grad udvander redaktørernes intentioner. Hvis man før har beskæftiget sig med maskulinitetsforskningen, virker temaet om socialvidenskaber trivielt, når kritikken af Talcott Parsons funktionalistiske kønsrolleteori fra 1930'erne først skal introduceres og derefter yderligere udfoldes i artiklen „Toward a New Sociology of Masculinity“. Heldigvis introduceres Clifford Geertz' detaljerige og dybdegående artikel „Deep Play: Notes on the Balinese Cockfight“ for første gang som en del af maskulinitetsforskningen. Hanekampen – og ja, ‘cockfight’ har flere betydninger, også på balinesisk – analyseres som både metafor og materiel praksis, hvor de maskuline ritualer denaturaliseres ved at forholde dem til økonomiske og sociale strukturer i den balinesiske kontekst.

Repræsentationstemaet giver derimod et glimrende indblik i, hvordan repræsentationer af maskulinitet aktiveres i forskellige former for visuelle og litterære medier, og hvordan analyse af disse repræsentationer udsiger en hel del om de samfundsmæssige konteksters antagelser og forestillinger. Ud over Eve Kosofsky Sedgwick's queer-læsninger af Henry James' forfatterskab og biografi, fremtræder Kobenas Mercers analyser af Mapplethorpes fotografier som et særdeles velvalgt på bud på, hvordan en poststrukturalistisk, dekonstruerende læsning åbner for fotografiernes ambivalente betydning i forhold til ‘race’, homoseksualitet og heteronormativitet.

Det indledende essay til det fjerde tema, Imperium & Modernitet, giver en kort og præcis indføring i sammenhængen mellem køn, imperialisme og modernitet i lyset af udviklingen inden for postkolonialismen som forskningsfelt, der beskæftiger sig med ‘det andets politik’, kolonialismens marginalisering og konstruktionen af en undertrykt subjektivitet. Her har kritikere som Frantz Fanon, Edward Said og Homi Bhabha haft en fremtrædende rolle, men det er først, da feministiske teoretikere som Gayatri Spivak og Trinh T. Minh-Ha sætter fokus på og ‘giver stemme’ til den såkaldte tredje verdens kvinder, at den postkoloniale orden kønnes. Under temaet giver R.W. Connell samt film- og kønsteoretikeren Richard Dyer i deres respektive artikler et tankevækkende indblik i, hvordan hvide, koloniale maskuliniteter konstrueres og opnår hegemoni gennem dominerende, kulturelle repræsentationer. Eksempelvis analyserer Dyer Hollywoods romantisering af den koloniale dominans og den hvide mands krop i film som *Tarzan* og *Rambo*, hvor den hvide mand intervenerer i den ikke-vestlige verden og frelser de sort-farvede folk, der har brug for en hjælpende, men civiliseret, hånd. Derimod vægter de to bidrag fra henholdsvis Revathi Krishnaswamy og Julie Peteet, hvordan bestemte maskulinitetskonstruktioner, identitets- og modstandsstrategier sættes i spil under forskellige kolonialiseringsbetingelser som det koloniale Indien og den israelske besættelse af Palæstina, og fremstår derfor som langt mere interessant.

Bogens sidste tema, Grænser, er en velvalgt afslutning, der indfanger den queer-teoretiske drejning, som maskulinitetsforskningen efterhånden har taget. Her sættes der spørgsmål ved de (hetero)normative, forestillede grænser mellem mænd og kvinder,

maskulinitet og femininitet samt heteroseksualitet og homoseksualitet, så der på den måde lanceres en kritik af den vestlige metafysiske oppositionelle logik. Dette sker i alle temaets artikler ved at rette fokus på maskulinitetens margin og grænser i stedet for de idealiserede og dominerende identitetskonstruktioner. Med redaktøernes ord. „Grænser er stedet, hvor vi både finder en mængde alternativer og det kritiske skyts, der skal til for at dekonstruere de modsætninger, som de hegemoniske maskuliniteter er rejst på“ (s. 339). Eksempelvis illustrerer Judith Halberstam i „An Introduction to Female Masculinity“, hvordan det at undersøge marginale subkulturer og kønskategoriernes organisering kræver en tilgang til studier af maskuliniteter, som er kulturelt specifik i sit udgangspunkt. Et udgangspunkt, som ligeledes indtænker, at maskulinitet ikke nødvendigvis er heteroseksuel. Halberstam fører læseren ind i den fascinerende verden af kvindelige maskuliniteter i sine banebrydende studier af bl.a. transseksualitet, kvinder, der opfattes som mænd, Hollywoodfilm og drag king-fænomenet. Halberstams pointe er klar: Kvindelig maskulinitet er ikke bare en ringe – ‘unaturlig’ – efterligning af det mandlige. Derimod er det en måde at leve og iscenesætte sit liv på, som giver grundlag for handling, men som ikke nødvendigvis er respektabel, forståelig og legitim ud fra det heteroseksuelle samfunds selvforståelse. Bogens sidste tema kan derfor også læses som en vellykket introduktion og artikelsamling til queer-perspektivets mange genstandsfelter.

The Masculinity Studies Reader lever i det store hele op til sine egne intentioner om skabe en interdisciplinær ramme, der lader de mere traditionelle sociologiske, antropologiske og historiske analyser stå side om side med analyser af skønlitteratur, Hollywood film og billedkunst. Antologien kan varmt anbefales til dels undervisere og studerende, som ønsker en solid indføring i forskningsfeltet, og dels til alle dem, som allerede har været igennem en god portion af studierne af mænd og maskuliniteter. Bogen er trods sine 400 sider nem at orientere sig i, da der kan hentes kvalificeret hjælp fra de inspirerende og informative essays, der giver den enkelte læser mulighed for at læse strategisk eller bare lade sig forføre af redaktøernes udlægninger. Begyndere kan med fordel først udvælge de mere introducerende bidrag og derefter gå på tematisk jagt, mens maskulinitetsforskningens kendere uden tvivl vil finde det forfriskende – og i bedste fald inspirerende – at gå på (gen)opdagelse i de ‘klassiske’ tekster, som ikke før er blevet præsenteret som en del af forskningsfeltet.

Litteratur

- Berger, M., B. Wallis & S. Watson (eds.)
1996   Constructing Masculinity. New York: Routledge.
- Kimmel, M. & M. Messner (eds.)
1997   Men's Lives. New York: Pearson Allyn & Bacon.
- Smith, P. (ed.)
1996   Boys: Masculinities in Contemporary Culture. Oxford: Westview Press.
- Whitehead, S. & F. Barrett (eds.)
2001   The Masculinities Reader. Malden, MA: Polity Press.